

Cietušo tiesības (katrā valstī)

France

Kāds ir process zaudējumu atlīdzības pieprasīšanai no noziedzīgā nodarījuma izdarītāja (piem., lietas izskatīšana tiesā, civilprasība, saistīta procedūra)?

Spēkā esošie tiesību akti ļauj ikvienai personai, kura uzskata sevi par cietušo, iesniegt par lietu atbildīgajam tiesnesim pieteikumu par to, lai viņu atzīst par civilprasītāju, kurš prasa zaudējumu atlīdzināšanu (*constitution de partie civile*); ierosināt prasību par pagaidu noregulējuma pasākumiem (*action en référé*) vai prasību par lietas būtību (*action devant le juge civil au fond*).

1) Ir vairāki veidi, kā ierosināt civilprasību krimināltiesās.

- **Kriminālprocesa** (*action*) uzsākšana, ja prokurors nav cēlis valsts apsūdzību (tādējādi tiek celta valsts apsūdzība).

Ir iespējamās divas metodes:

tieša izsaukšana uz tiesu (*citation directe*) attiecībā uz mazsvarīgiem pārkāpumiem (*contraventions*) vai vidēji smagiem nodarījumiem (*délits*);

pieteikums atzīt personu par civilprasītāju kriminālprocesā (attiecībā uz vidēji smagiem nodarījumiem vai smagiem noziegumiem (*crimes*)).

- **Iestāšanās lietā** (*intervention*), ja valsts apsūdzība jau ir celta.

- **Pieteikums atzīt personu par civilprasītāju kriminālprocesā.**

Cietušais var prasīt, lai viņam atļauj pievienoties tiesvedībai, gan kā civilprasītājs tiesas sēdē, gan arī nosūtīt ierakstītā vēstulē ar apstiprinājumu par saņemšanu vai pa faksu krimināltiesas priekšsēdētājam adresētu pieteikumu, kurā norāda, ka pieteikuma iesniedzējs vēlas pievienoties tiesvedībai kā civilprasītājs, pieprasot zaudējumu atlīdzināšanu un norādot prasīto atlīdzības summu. To var izdarīt arī ar jurista starpniecību.

2) Var celt civilprasību civiltiesās atbilstoši parastajiem tiesību aktiem par civiltiesisko atbildību.

Ja cietušais ceļ prasību civiltiesās par zaudējumu atlīdzināšanu, tad viņš nevar virzīt procesu krimināltiesās. Tomēr, ja cietušais prasa, lai viņu uzskata par civilprasītāju kriminālprocesā, tas neliedz viņam celt prasību civiltiesās.

Tiesa uzdeva noziedzīgā nodarījuma izdarītājam atlīdzināt man zaudējumus / izmaksāt kompensāciju. Kā es varu panākt, lai noziedzīgā nodarījuma izdarītājs veic maksājumu?

Ja cietušajam ir grūtības atgūt kompensācijas vērtību, viņš var izmantot piedziņas procedūru, piesaistot tiesu izpildītāju (*huissier de justice*). Pieteikums jānosūta pa pastu notiesātā pastāvīgās dzīvesvietas (*domicile*) apgabaltiesas (*tribunal de grande instance*) vai, ja notiesātais ir ieslodzījumā, ieslodzījuma iestādes atrašanās vietas apgabaltiesas priekšsēdētājam. Konfiscēt var:

- daļu no atlikušās notiesātajam pieejamās darba algas;

- līdzekļus, kas tiek turēti viņa bankas kontā;

- konkrētus aktīvus, kas var viņam piederēt.

Ja noziedzīgā nodarījuma izdarītājs nemaksā, vai valsts var samaksāt man avansu? Ar kādiem nosacījumiem?

Ja notiesātais nemaksā cietušajam kompensāciju brīvprātīgi, cietušais var nosūtīt attiecīgo lietu Noziegumos cietušo piedziņas palīdzības dienestam (*Service d'Aide au Recouvrement des Victimes d'Infractions — SARVI*). Ir pietiekami, ja cietušais pierāda, ka zaudējumu atlīdzināšana viņam ir noteikta ar galīgu spriedumu krimināllietā (kuru nevar pārsūdzēt).

SARVI par kompensācijas samaksu atbildīgās personas vietā atlīdzina cietušajam visus zaudējumus par summu līdz 1000 EUR; lielāku summu gadījumā tā izmaksā 30 % avansa maksājumu, nepārsniedzot 3000 EUR. Pēc avansa maksājuma veikšanas SARVI samaksā atlikušo summu tad, kad tas iekasē naudu no notiesātā.

Lai iesniegtu pieteikumu SARVI, cietušajam jāsaņem piedziņas palīdzības pieteikuma veidlapa (*formulaire de demande d'aide au recouvrement*) no apgabaltiesas (piemēram, no tiesas vienotās kancelejas (*guichet unique de greffe*), tā tiesneša reģistra, kurš norīkots darbam ar cietušajiem (*greffe du juge délégué aux victimes*), izpildes iestādes (*bureau d'exécution*) vai cietušo atbalsta biroja (*bureau d'aide aux victimes*)) vai no tiesību centra (*maison de la justice et du droit*), juridiskās informācijas dienesta (*point d'accès au droit*), pilsētas rātsnama vai tamlīdzīgas struktūras, kas arī pārsūtīs aizpildīto veidlapu SARVI.

Pieteikums jāiesniedz SARVI ne agrāk kā divus mēnešus un ne vēlāk kā vienu gadu no dienas, kad spriedums, kurā noteikts pienākums atlīdzināt zaudējumus, kļūst galīgs.

Vai man ir tiesības uz kompensāciju no valsts?

Terorismā un citos nodarījumos cietušo garantijas fonds (*Fonds de garantie des victimes d'actes de terrorisme et d'autres infractions — FGTI*) izmaksā kompensāciju teroraktos cietušajiem saskaņā ar īpašu procedūru. Tas arī izmaksā kompensāciju šādām personām:

- kuras cietušas tādos noziedzīgos nodarījumos kā izvarošana, seksuāls uzbrukums, zādzība, krāpšana, uzticības laušana, izspiešana vai īpašuma iznīcināšana vai sabojāšana;

- kuras cietušas nodarījumā, kā rezultātā viņām iestājusies pastāvīga darbnespēja vai pilnīga nespēja strādāt;

- slepkavības upuru radniekiem.

Lai saņemtu kompensāciju no minētā fonda, cietušajam, kurš atbilst konkrētiem nosacījumiem, ir jāiesniedz pieteikums tieši Noziegumos cietušo kompensācijas padomei (*CIVI*) pieteikuma iesniedzēja pastāvīgās dzīvesvietas apgabaltiesā vai tās vietas apgabaltiesā, kur atrodas krimināltiesā, kas izskata lietu par nodarījumu.

Pieteikums jāiesniedz padomei trīs gadu laikā no nodarījuma izdarīšanas dienas. Šo termiņu pagarina par vienu gadu no pēdējā sprieduma krimināllietā pieņemšanas dienas.

Ja nodarījums izdarīts Francijā, kompensāciju var piešķirt:

- Francijas valstspiederīgajiem;

- Eiropas Savienības dalībvalstu valstspiederīgajiem.

Ja nodarījums izdarīts ārpus Francijas, kompensāciju var piešķirt tikai Francijas valstspiederīgajiem.

1) Būtiska personiska aizskāruma gadījumā:

cietušais var saņemt pilnu kompensāciju par zaudējumiem, kas izriet no personiskā aizskāruma, ja nodarījuma rezultātā iestājusies nāve, izkropļojums, pastāvīga darbnespēja vai pilnīga nespēja strādāt, kas ilgst vienu mēnesi vai ilgāk, vai ja nodarījums ir bijis izvarošana, seksuāls uzbrukums vai cilvēku tirdzniecība.

Padome ņems vērā pabalstus, ko maksā sociālās drošības dienesti, savstarpējās veselības apdrošināšanas biedrības, apdrošināšanas sabiedrības u. c. iestādes. Apģērba vai materiālos zaudējumus nekompensē.

2) Sīka personiska aizskārums un tādu materiālo zaudējumu gadījumā, kuri izriet no zādzības, krāpšanas, uzticības laušanas, izspiešanas vai īpašuma iznīcināšanas vai sabojāšanas:

ja cietušajam nodarīti miesas bojājumi, kā rezultātā iestājusies pilnīga nespēja strādāt, kas ilgst mazāk nekā vienu mēnesi, vai materiāli zaudējumi, ko radījis kāds no šiem nodarījumiem, kompensācija ir pieejama ar stingriem nosacījumiem un ierobežota līdz konkrētai summai.

Lai varētu saņemt šādu kompensāciju, cietušajam jāatbilst šādiem papildu nosacījumiem:

- cietušā līdzekļi nepārsniedz daļējas juridiskās palīdzības saņemšanai noteikto maksimālo robežvērtību vairāk nekā 1,5 reizes (piemērojot korekciju par ģimenes izdevumiem);

- cietušais nevar saņemt reālu un pietiekamu kompensāciju par radītajiem zaudējumiem no apdrošināšanas sabiedrības, sociālās drošības dienesta vai jebkuras citas atbildīgās iestādes;

- ja ir nodarīti tikai materiāli zaudējumi — cietušajam nodarījuma dēļ ir sarežģīts materiālais vai psiholoģiskais stāvoklis.

Ja šie nosacījumi ir izpildīti, cietušais var pretendēt uz kompensāciju, kas nepārsniedz 4500 EUR.

Vai man ir tiesības uz kompensāciju, ja noziedzīgā nodarījuma izdarītājs netiek notiesāts?

Ja apsūdzētais netiek notiesāts, jūs varat celt civilprasību civiltiesā, pieprasot kompensāciju par jums radītajiem zaudējumiem. Jums būs jāpierāda, ka noziedzīga nodarījuma izdarītājs ir atbildīgs par jums nodarīto kaitējumu.

Procedūras, kas notiek Noziegumos cietušo kompensācijas padomē (CIV), ir neatkarīgas no procedūrām, kas notiek krimināltiesās, un cietušais var iesniegt pieteikumu padomei pat tad, ja nav krimināltiesas sprieduma vai nolēmuma un ja apsūdzētais tiek atļauts.

Vai man ir tiesības uz ārkārtas maksājumu, kamēr es gaidu lēmumu par savu kompensācijas prasību?

Procedūrās, kas notiek Noziegumos cietušo kompensācijas padomē, jūs varat pieprasīt pagaidu maksājumu, ja jūsu tiesības saņemt kompensāciju netiek apstrīdētas un ja jūsu zaudējumus nav iespējams noteikt galīgi, jo jūs nevarat aprēķināt kopējā summu vai sociālās drošības dienesti vēl nav informējuši jūs par to, kādu summu tie atmaksās. Ja jūs neatbilstat šiem nosacījumiem, jums tik un tā var piešķirt pagaidu maksājumu pēc padomes priekšsēdētāja ieskatiem.

Lapa atjaunināta: 04/10/2018

Šīs lapas dažādās valodu versijas uztur attiecīgās dalībvalstis. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Eiropas Komisija neuzņemas nekādas saistības un atbildību par datiem, ko satur šis dokuments, vai informāciju un datiem, uz kuriem šajā dokumentā ir atsauces. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.